

fligny, koks a fachmani

dpb 70
DIVADLO
PETRA
BEZHUCE

mohamed rouabhi
fligny, koks
a fachmani

překlad – jan tošovský

režie – eduard kudláč

výprava – eva kudláčová rácová

dramaturgie – daniela jirmanová

výběr hudby – eduard kudláč

sergio lukáš melník

jo milan cimerák

ritchie vojtěch říha

franckie jakub burýšek

tony michal sedláček

pamela / dívka na pláži pavla gajdošíková

casali / basmati miroslav kudela

polomrtvý transvestita martin plichta

premiéra 13. května 2016 v divadle petra bezruče

Mohamed Rouabhi

- * Herec, režisér, scénárista, dramatik.
- * Narodil se 18. února 1965 v Paříži do alžírské rodiny.
- * Jeho otec bojoval ve 2. světové válce ve francouzské armádě a matka vstoupila během války v Alžírsku do Fronty národního osvobození. Mohameda velmi poznamenala jejich vyprávění o válečném zajetí.
- * V patnácti letech odešel ze školy a vystřídal několikero zaměstnání.
- * V roce 1985 byl přijat ke studiu herectví na umělecké škole ENSATT, známější jako École de la rue Blanche; setkal se tu s několika významnými pedagogy – francouzskými herci a režiséry [Marcel-Louis Bozonnet, Stuart Seide, Brigitte Jacques].
- * Má za sebou na padesát rolí v inscenacích významných francouzských režisérů, šlo převážně o inscenace současných textů.
- * Souběžně s hereckou prací se brzy začal

věnovat i vlastní autorské tvorbě. Ta ho přivedla ke spolupráci s herečkou a režisérkou Claire Lasne. V roce 1991 spolu založili společnost Les Acharnés (Zuřivci), v níž Rouabhi dosud působí jako herec, režisér a autor. Nastudovali zde mnoho Rouabhiho her (*Les Acharnés*, *Les Fragments de Kaposi*, *Ma petite Vie de Rien du Tout*, *Jeremy Fisher*, *Les nouveaux Bâtisseurs*).

- * Přispíval do časopisů *Lumières de la Ville* a *Vacarme*.
- * Jeho hry začala brzy uvádět další francouzská i zahraniční divadla.
- * Své texty často sám režíruje. V březnu 2003 např. uvedl v divadle Théâtre du Rond-Point svou hru *Providence café*.
- * V Divadle Gérarda Philipa nastudoval v letech 2007–2008 dva díly výpravné inscenace *Vive la France*, jejímž tématem byla imigrace, a která konfrontovala diváky se skrytou, šokující tváří dějin Francie.

* Monodrama *La Belle de Cadiz*, napsané pro herečku Claire Nebout, bylo uvedeno v divadle „Chien qui fume“ na Festivalu v Avignonu v červenci 2011 a znovu obnoveno v roce 2013 v CND (Centre dramatique national) v Aubervilliers.

* Vedl řadu kurzů tvůrčího psaní ve školách a věznicích, ve Francii i v zahraničí.

* V letech 1998–2001 pobýval na pozvání palestinského Ministerstva sociálních věcí v Ramalláhu – na okupovaném území Palestiny. Vedl zde workshopy tvůrčího psaní a herectví pro děti a mládež. Deset měsíců navíc pracoval v Ramalláhu s mladistvými trestanci a v Betlémě v sirotčinci pro mladistvé delikventky. Po takřka rok trvajících jednáních se mu povedlo obě tyto skupiny spojit a nastudovat s nimi dvě představení podle svých textů, a to v arabštině, angličtině a hebrejštině.

* Spolupracuje pravidelně s francouzským rozhlasem. Od roku 1986 nastudoval pro stanici France Culture téměř sto rozhlasových her, kj. pětidílnou sérii na motivy oceňovaného románu francouzského spisovatele a básníka Léo Maleta *La Vie est dégueulasse*.

* Namlouvá rozhlasové a televizní dokumentární pořady.

* V roce 2002 obdržel cenu SACD (Société des auteurs et compositeurs dramatiques) pro nové talenty v oblasti divadla.

* V roce 2007 vznikla podle jeho hry *Jeremy Fisher* operní adaptace; s hudbou Isabelle Aboulker a v režii Michela Dieuaidea bylo dílo uvedeno v Opeře v Lyonu.

* Jeho díla jsou vydávána v nakladatelství Actes Sud-Papiers.

Fligny, koks a fachmani

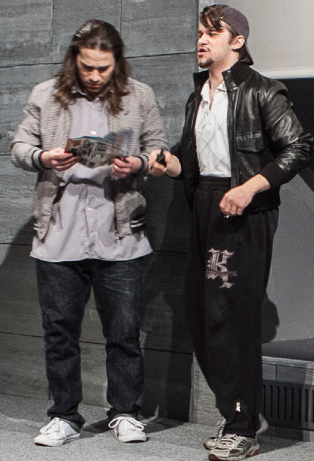
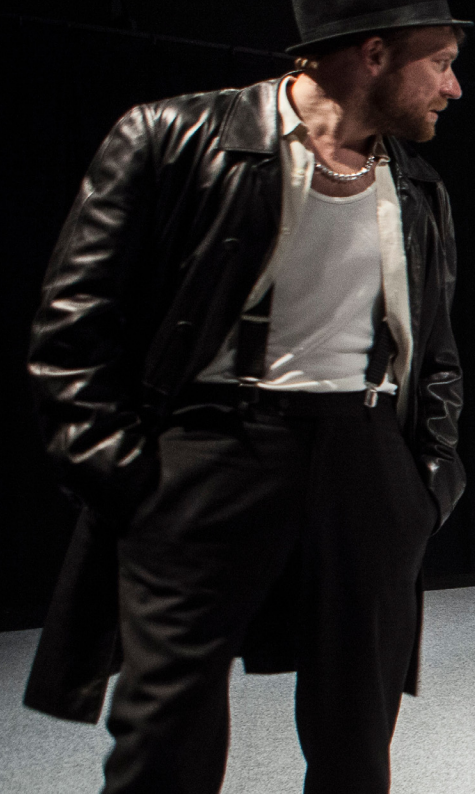
Hru Fligny, koks a fachmani (Arnaque, cocaïne et bricolage) napsal Mohamed Rouabhi v roce 2006. Premiéru měla v tomtéž roce v pařížském divadle Le Splendid. Režirovala ji Clotilde Moynot. Poté byla uvedena v dalších divadlech ve Francii. V Česku ji uvedlo Klicperovo divadlo Hradec Králové v režii Jana Friče (premiéra v prosinci 2014).

„Hra mě zaujala především svými dialogy a zdánlivou absencí tématu. Až později jsem pochopil tu efemérnost, s jakou autor pracuje. Motiv sounáležitosti a přátelství – třebaže mezi lidmi z okraje společnosti a na pozadí zdánlivě bezduché gangsterky – je až dojmavý. A velmi důležitý.“

[Eduard Kudláč]

Eduard Kudláč [*1972]

- * Slovenský divadelní režisér, dramatik, fotograf.
- * Vystudoval divadelní režii na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě; absolvoval též Summer Academy for Performing Arts v Sofii.
- * V roce 1997 získal slovenské ocenění DOSKY v kategorii Objev roku za inscenaci hry L. Klímy *Jsem absolutní vůle* (VŠMU). Inscenace hry H. Müllera *Opis obrazu / Bildbeschreibung* (1999, Městské divadlo Žilina) v jeho režii byla prezentovaná na mnohých mezinárodních festivalech alternativního divadla. Jeho inscenace *Korektura korektury* (2000, J. A. V. Theatre & Palác Akropolis Praha) hostovala v zahraničí (Praha, Ostrava, Novosibirsk, Atény, Dortmund, Regensburg).
- * Svě zaměření na hledání nových možností divadla přes pohyb, fragmentarizaci, neverbální vyjadřování a akci naplno rozvinul ve vlastním sdružení phenomen theatre, které založil roku 2000 jako nezávislou platformu pro současné divadlo. Inscenace

- hry R. Garcíi *Koupil jsem v IKEA lopatu na vykopání vlastního hrobu* (2005, phenomen theatre) v jeho režii získala Zvláštní cenu poroty slovenského festivalu Nová dráma za interpretaci současné hry a hlavní cenu festivalu DIV 2006 Trnava.
- * Inscenace hry R. Schimmelpfenniga *Předtím / Potom* v jeho režii (2007, SKD Martin) získala Cenu festivalu Nová dráma 2008 za nejlepší inscenaci současné světové hry.
- * První část trilogie *Nakrm hada na své hrudi* (sentimentální koncept/iskica). Part I.: *Stamina report* (2007, phenomen theatre & Stanice Žilina - Záriečie) získala ocenění Překvapení festivalu Nová dráma 2008.
- * Inscenace hry Sergiho Belbela *Mobil* (2008, MD Žilina) v jeho režii získala na festivalu Nová dráma 2009 Cenu za nejlepší inscenaci současné světové hry.
- * Za režii inscenace hry Rolanda Schimmelpfenniga *Žena z minulosti* (2009, MD Žilina) získal cenu Literárního fondu za sezónu 2008/2009 v oblasti

- divadla. Tato inscenace se zúčastnila i mezinárodního festivalu Divadelná Nitra 2009.
- * Od roku 2009 je uměleckým šéfem Městského divadla Žilina, které se profiluje jako divadlo s odvážnou dramaturgií, zaměřenou na současné slovenské a zahraniční texty nebo nekonvenční interpretaci klasiky. Preferuje zejména současnou německou dramaturgií. V současnosti se zaměřuje na i na nové interpretace klasických nedramatických textů.
- * Inscenace hry Dey Loher *Modrovous* se zúčastnila mezinárodního festivalu Divadelná Nitra. Za inscenaci hry Ivana Vyrypajeva *Opilí* obdržel v roce 2014 Cenu Literárního fondu a za inscenaci Dostojevského *Běsů* v roce 2015 přemii Literárního fondu. Inscenace *Iluze* v SND byla nominována na cenu DOSKY v kategorii nejlepší inscenace sezóny.
- * V Česku dosud režíroval v Praze ve Švandově divadle (*Nakrm hada na své hrudi*, 2011), v Divadle v Celetné (*Táta*, 2013) a v Národním divadle (*Strasti života*, 2015).

Vulgarismus

Z diplomové práce Vulgarismy v překladu literárního textu z francouzštiny do češtiny, kráceno, upraveno.

Termín vulgarismus má původ v latinském slově vulgus („lid“, „dav“, „chátra“), resp. odvozeném adjektivu vulgaris („obecný“, „všední“, „nízký“) a do češtiny byl přejat z němčiny (německého adjektiva vulgär – „hrubý“, „sprostý“, „obyčejný“). Označuje expresivní lexikální jednotku nesoucí záporný hodnotící příznak a vedle velké části dalších záporně zabarvených slov, jako jsou augmentativa, pejorativa či slova zhrubělá, stojí mimo rámec spisovného

jazyka. Negativní vztah však vulgarismy nemusí vyjadřovat vždy. Např. nadávka může sloužit k navázání jistého pocitu sounáležitosti či značit blízký přátelský vztah, kde vlastně neexistují žádná tabu. V takovém případě se ale jedná již o určitý posun a neutralizaci původního významu slova. Podobně může sloužit například u mládeže k získání postavení mezi vrstevníky. V období dospívání vulgární slovní zásoba u člověka dosahuje svého vrcholu jak co do množství a „kreativní“ tvorby nových prostředků, tak co do četnosti užívání. V dospělosti se naopak uchylujeme spíše k ustáleným vulgarismům.

Již z etymologie vyplývá, že vulgarismy jsou úzce spjaté s lidovou mluvou. Patří však mezi slova

tabuová (odtud název „sprostá slova“, „gros mots“), přičemž záleží na době a na společnosti, co se kdy považuje za dovolené, či naopak zakázané.

Užití tabu mimo soukromou komunikaci (popř. její zobrazení v umělecké literatuře) znamená porušení jazykové etikety. Dnes mezi tabuové výrazy řadíme zejména slova související s lidskou anatomí a fyziologií (výrazy spojené s tělesnými orgány, vyměšováním apod.) či sexuálním životem, dříve také hojně s náboženstvím. Důležitým aspektem je rovněž proměnlivost jazyka - s frekvencí užívání se vulgárnost oslabuje a stírá a tabuovost ustupuje.

Dnes se má nezřídká za to, že se čeština vulgarizuje. Uživatelé jazyka si často všimají užívání dříve nevhodných obrátů nejen v oficiálních projevech, ale i v literatuře. Jedná se spíše o přirozený jazykový jev, při kterém nastávají posuny v jazykové normě, výsledkem je pak rozdílný generační pohled: To, co se jistě generaci jeví jako vulgarismus, se stává u následující generace společensky přijatelné

(ovšem nastupují jiné vulgarismy). Tento vývoj je z historického hlediska logický.

Francouzština

Francouzská jazykověda má tu výhodu, že historicky je jazyku věnována významná pozornost. Francouzština je samozřejmě zároveň světovým jazykem, jímž hovoří mnohonásobně vyšší počet mluvčích. Díky tomu místní lingvistika disponuje i větší základnou jazykovědců, může tedy lépe zkoumat všechny vrstvy jazyka. I proto velké francouzské slovníky zachycují i značnou část vulgární slovní zásoby a reagují na jazykový vývoj pružněji, kdežto v Čechách většinou tuto oblast slovníky opomíjejí.

Převod francouzských vulgarismů do češtiny

Odhlédneme-li na okamžik od pragmatických rozdílů v užívání a vnímání expresivity, můžeme konstatovat, že oba jazyky disponují adekvátními systémovými protějšky použitelnými při překladu. Ačkoliv

Malý slovníček francouzských vulgarismů

putain, pute – kurva
merde – hovno
bordel – bordel, hampejz / sakra, kruci
enculer – šoustat [koho] do zadku
fiotte – buzerant
tarlouze [tarlouze] – buzna
cul – prdel
chiotte – hajzl
connerie – blbost, volovina, kravina

překladateli ne vždy může posloužit slovník, z velké míry většinou dokáže čerpat z vlastní – často pasivní – slovní zásoby. V případě, že přímý ekvivalent chybí, nabízí se sáhnout po prvku z nejbližší jazykové vrstvy. Při převodu expresivních prostředků tudíž můžeme uvažovat tři možné situace. Propůjčíme-li si terminologii Antona Popoviče, pak můžeme první situaci označit za výrazové zesílení, kdy v překladu dochází k použití expresivnějšího prostředku než v originále. Při druhé situaci nastává výrazová shoda, tj. při převodu je použit prostředek nesoucí stejnou míru expresivity. Konečně ve třetí situaci můžeme hovořit o výrazovém zeslabení, jestliže překladatel prostředek originálu převede použitím výrazu s menší mírou expresivity.

Vulgarismy v literatuře

Jak jsme zmínili výše, pro umělecký text je charakteristické využívání expresivních výrazů, což se týká i vulgarismů. Nejčastěji vulgarismy v literárním textu slouží k charakterizaci postav prostřednictvím jejich

mluvy. Jedná se o tradičně užívaný postup, který se například v českém prostředí objevuje již v divadelní hře Mastičkář pocházející ze 14. století. Prodavač mastí a jeho sluhy zde používají mluvenou češtinu soudobého města s prvky vulgárními a germanismy, a to za účelem charakterizace postav „nižšího“ stavu. Podobně vulgarismy nalezneme například ve středověkém Románu o lišákovi. Nahlédneme-li například do publikace *Le Grand livre des gros mots* Jeana-Michela Jakobowicze, zjišťujeme, že dobovým sprostým slovům, nadávkám, kletbám či klení se nevyhýbají prakticky žádní velcí spisovatelé. Mezi autory citované v této rozsáhlé publikaci patří například Rabelais, Villon, Baudelaire, Rictus, Chateaubriand, Hugo, Dumas, Balzac, Jarry, Appollinaire, Sue, Céline atd.

Huml, Zdeněk. 2014. Vulgarismy v překladu literárního textu z francouzštiny do češtiny. Diplomová práce. Praha: FF UK.]

inspice **Michal Weber** / nápověda **Miroslav Kudela** / rekvizity **Marie Křehlíková**
garderoba **Renata Pytlíková** / vlásenky **Michaela Sedliská** / světla **Jiří Müller**
zvuk **Pavel Johaňčík** / šéf výroby **Petr Gavenda** / jevištní mistr **Filip Kapusta**
technika **Pavel Kresta, Martin Plichta, Filip Bajger**

program vydala divadelní společnost **Petra Bezruče, s.r.o.**, k páté premiéře sezóny 2015–2016
textová část programu **Daniela Jirmanová** / fotografie **Petr Hruběš, Lukáš Horký**
grafický návrh plakátu a programu **Lukáš Horký** / vytiskl **Pressterminal, s.r.o.**, Praha

divadlo **Petra Bezruče** provozuje divadelní společnost **Petra Bezruče**
ředitel **Jiří Krejčí** / umělecký šéf **Janka Ryšánek Schmiedtová** / manažer **Tomáš Suchánek**
dramaturg **Daniela Jirmanová** / tajemnice uměleckého provozu **Alena Punčochářová**
propagace a PR **Michaela Kubicová**

autorská práva zastupuje **Dilia**, divadelní, literární a audiovizuální agentura, krátkého 1, 190 00, Praha 9
divadlo je provozováno za finanční podpory statutárního města **Ostravy** a **Moravskoslezského kraje**

OSTRAVA!!!

